

Gastarna på Florö

Som liten hörde jag ofta talas om denna resa till Väderöarna och jag har funderat på hur mycket som verkligen var sant. Förra året började jag släktforska kring min släkt från Flyg (Flig) utanför Fjällbacka. Under två somrar har jag träffat intressanta och kunniga människor i Fjällbacka, som har hjälpt mig att ta reda på fakta.

Sommaren 1928 gjorde man en resa ut till Väderöarna. Det var min mormor Helene, mamma Gun och moster Irma Jackson, deras dubbelkusin Linnea Larsson och Linneas pappa Rickard Larsson.

Man lejde slaktare Bror Bräck i Fjällbacka, som brukade segla badgäster i sin vita segelbåt "Laban". Båten var en Kultebåt av Kostertyp. Den var spetsgattad på 23 fot och hade gaffelrigg. Redan på den tiden var båten ganska ålderstigen och modellen slutade tillverkas omkring 1920. Bror Bräck hade charkuteriet som låg intill kajen i Fjällbacka. Han var också agent för Solo båtmotorer, som tillverkades uppe i Borlänge. Även Brors pappa Anders Bräck, också han slaktare, var med på resan.

Resan ut till Väderöarna gick bra. Väl framme tittade man sig omkring och besökte några av de fem lotsarna på ön. Oskar Berg hade gått i pension och man hade en ersättare på utbildning. Ett av husen var förutom skola, lotsbostad för en person. Lärarinnan på ön tyckte att det var ensamt och kusligt den mörka tiden av året, så hon bodde hos familjen Nordblom.

När det var dags att äta sin matsäck, så kunde Rickard inte hitta sin brännvinsflaska, som han skulle bjuda lotsarna på. Efter mycket letande så insåg han att man måste ha glömt den hemma – innan flickorna tog fram den från sitt gömställe och dagen var räddad!

Plötsligt kom det kom bud om att man måste bryta upp, för det hade blåst upp på Väderöfjorden. Man fick ge sig av i hast, men innan det bar av, kom Axel Nordblom med en jättestor hummer, som han släppte på bryggan. Flickorna fick ta med sig hummern hem, om någon vågade ta i

den! Klorna var som tur var ombundna, för de var stora som en hand. Irma som var äldst (12 år) av småflickorna visade sig kavat och lyfte upp den stora hummern, till Axel Nordbloms och övriga i sällskapets stora förvåning! Flickorna fick då var sin hummer, men Irma fick den största. Irma



Båten "Laban" i hamnen på Dyngö, med tullare Benroth i förgrunden. Arkivbild

sparade skalet till en av jättehummerns klor i många år efter resan.

På väg tillbaka blev Väderöfjorden ovanligt vred och den sockerdricka, som man för ovanlighetens skull hade haft i matsäcken, gjorde att flickorna mådde riktigt dåligt. Den som förut var karsk och vågade lyfta hummern mådde nu sämst av flickorna! När man kom inomskärs behövde man ta igen sig och mormor Helene ville så gärna gå in till Florö och minnas den vackra försommardag 1909, då hon och Herman var där i samband med bröllopet i Fjällbacka 1909. Ön köptes året därpå av min mormors bror Carl Larsson, som var bankman på Kville Sparbank i Fjällbacka, av Oskar Wennersten efter att denne gått i konkurs. Redan 1931 sålde Carl Florö igen för 6000 kronor, till nuvarande ägaren familjen Silfverskiöld. Vinsten på hela 2000 kronor på några år, ansågs som en mycket god affär på den tiden.

Florö med sin beryktade krog hade legat öde i många år och de som hade vågat gå iland trots Gastarna hade tagit med sig ett och annat genom åren. Bror och Anders Bräck ville inte gå iland, för att man kunde störa Gastarna. Mina släktingar däremot struntade i pratet om Gastar och gick iland. Skepparna Bräck tyckte att det var så kusligt att man inte ens ville förtöja båten, utan man lade sig en bit ut från ön och väntade! Husen var tomma på möbler, men i ett rum fanns en del ruskiga gamla uppstoppade fåglar på väggarna, som var illa åtgångna av tidens tand. Det fanns också några vackra draperier av olikfärgade glaspärlor, som höll på att falla sönder. Alla tre flickorna samlade ihop lite pärlor som fallit ner på golvet.

När det var dags att fortsätta mot Fjällbacka, så fick man ställa sig och vinka och ropa för att Bräck skulle komma in och hämta sällskapet. Gun och Irmas pärlfynd är sedan länge borta, men på vinden hos Linnea på Vernixhede hittades sommaren 2001 en liten ram där Linnea hade sytt fast några snäckor och de pärlor som hon hade med sig från Florö 1928. Både pärlor och en del snäckor lossnade då Linnea tog i ramen, men jag fick det som återstod mot löfte att de skulle förvaras i kassaskåp.

Sista delen av resan in till kajen i Fjällbacka gick bra. Morgonen därpå, fick Rickard Larsson

telefon från "Bagare Puh" dvs Elias Larsson i Fjällbacka (född 1845). Han kallades "Bagare Puh" på grund av att han pustade i bagerivärmen. Han sa: "Nu du Rickard har man stulit båten för Bräck, för att ni gick iland på Florö och störde Gastarna". Det var i verkligheten en smålänning och en ungare som behövde Laban, för att komma undan. Båten hittades senare i en hamn efter Hallandskusten och den seglades så småningom tillbaka till Fjällbacka. Att stjäla en segelbåt på 1920-talet var mycket ovanligt, men som fortskaffningsmedel för någon på flykt kunde den ju duga.

Tänk så mycket mer än bara namn och födelsedata släktforskning om en sommardag 1928 kan ge! Ett speciellt tack till Hans Ahlsén, Alf Aronsson, Sylve och Sonja Bräck samt mina släktingar som var med på resan.



Gunnar Sundgren